

STANDAARD

UITGEVERIJ

Lesbrief

JAN BLEYEN

MET TEKENINGEN VAN
CHARLOTTE PEYS

Ooit zal ik
iemand zijn
Vriend zonder
papieren

Manteau

www.standaarduitgeverij.be

Opgesteld door Ine Desplinter
in samenwerking met @ine_leest

Derde graad
(D -, D/A- en
A- finaliteit)

Manteau

Na het behandelen van deze lessenreeks ...

- **begrijp je waarom mensen vluchten.**
 - **ken je de dilemma's waar een vluchteling mee te maken krijgt.**
 - **breid je je woordenschat uit met termen die verband houden met de thematiek.**
 - **ken je het verschil tussen eufemismen en dysfemisme; alsook wanneer je welke toepast.**
 - **lees je over de ervaringen van de protagonist en kan je die kaderen in de tijd en ruimte.**
 - **je kan de typische verhaalelementen herkennen en kaderen aan de tekst.**
 - **leg je verbanden tussen de tekst en de maatschappelijke context.**
 - **druk je jouw leeservaring uit in een gepast taalregister.**
-

Instap

De leerlingen halen hun paspoort boven.

Wat staat er op het paspoort? Heeft iedereen een? Zijn er leerlingen die een ander paspoort hebben? Wat staat daar op?

Wat gebeurt er wanneer je verhuist? Mag je dan je paspoort houden? Wanneer wel/niet?

Wie is al eens verhuisd? Hoe verliep dit?

Had dit nadelige gevolgen op je leven?

Stel je eens voor dat jullie nu moeten vertrekken, weg uit je dorp, gemeente en nooit meer kunnen terugkeren? Je kan zelfs niet meer terugkeren naar jouw land. Hoe denk je dat dit zou verlopen? Het kan nog erger; je moet alleen vertrekken. Dat wil zeggen alles en iedereen achterlaten. Kan je jou dat inbeelden? Wat zou jij meenemen tijdens die reis? (Manso neemt enkel een paternoster mee tijdens zijn reis.)

Oekraïense vluchtelingen op stationsbanken: “Vinden geen plaats in gemeenten”, zegt Fedasil

Het Nieuwsblad (17/11/22)

‘Refugee’ annoo 2022: een ontmenselijk en onmenselijkend container begrip

De Standaard (5/11/22)

Taalschatuitbreiding

Om over een bepaalde problematiek te kunnen spreken is het belangrijk dat je de juiste terminologie kent en correct gebruikt. Luister naar dit onderstaande fragment waarin een aantal begrippen worden uitgelegd.

KLAAR: Recordaantal vluchtelingen in de wereld, of moeten we migranten zeggen? | VRT NWS: nieuws

Ook in deze onderstaande tekst wordt het onderscheid duidelijk uitgelegd.

<https://doktersvandewereld.org/vluchteling-migrant-en-asielzoeker-wat-is-het-verschil/#:~:text=Een%20migrant%20is%20iemand%20die,keren%20als%20ze%20dat%20willen.>

Begrijp je het verschil nu tussen migranten, vluchtelingen en asielzoekers?

Vul dan de onderstaande oefening in; noteer de juiste omschrijving naast het begrip. Opgelet! Er staan een aantal begrippen tussen die nog niet aan bod zijn gekomen. Zoek deze dan op.

Vluchteling	
Asielzoeker	
Migrant	
Integratie	
Xenofobie	
Polarisatie	
‘Illegaal’	
Nieuwkomer	

COVER

DON'T JUDGE A BOOK BY IT'S COVER

Bekijk de cover van Ooit zal ik iemand zijn.

Zou je dit boek willen lezen? Waarom (niet)?

Kan je vertellen waarover dit boek zou kunnen gaan?

De vogel staat symbool voor iets of iemand. Verklaar.

Achterflap

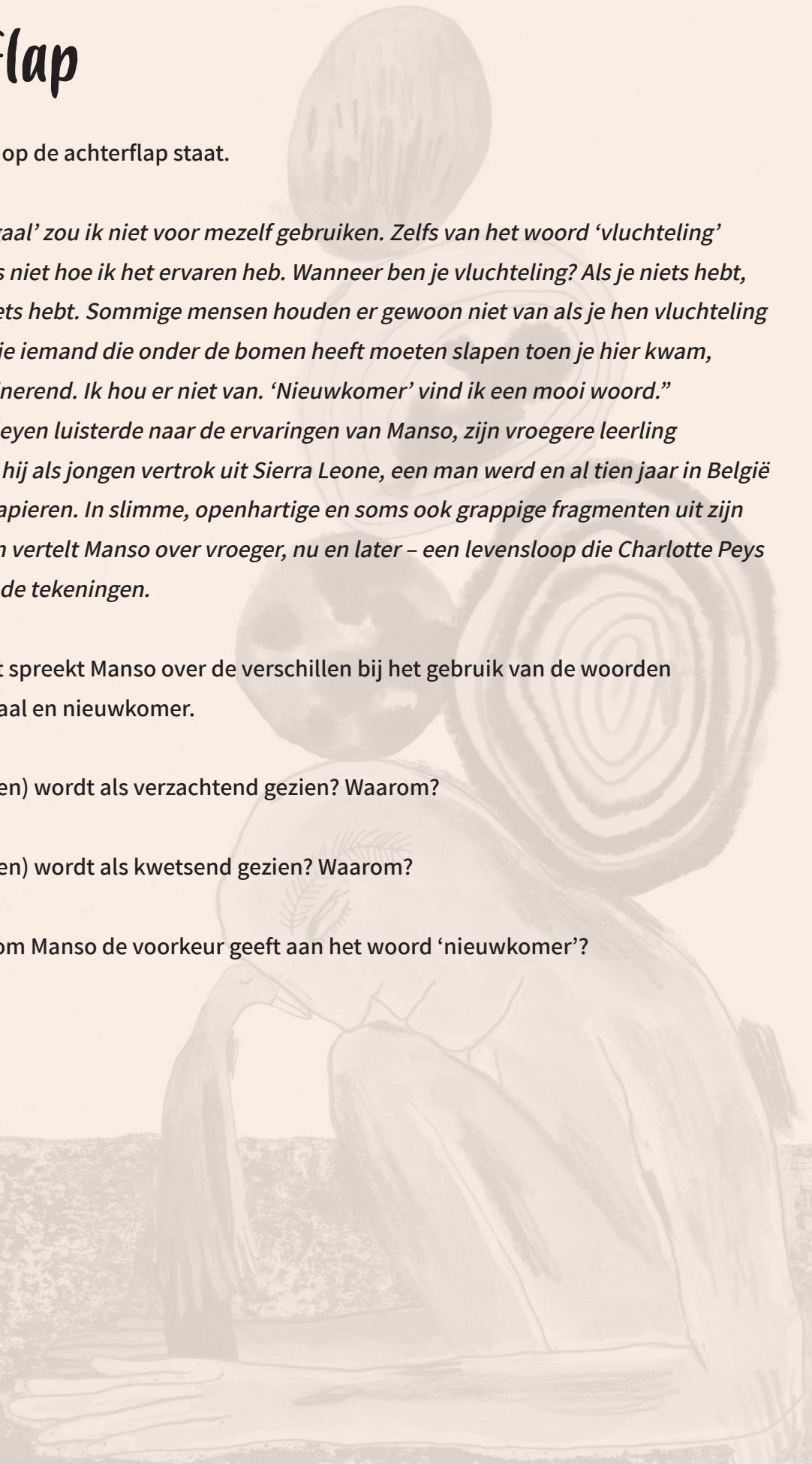
Lees de tekst die op de achterflap staat.

“Het woord ‘illegaal’ zou ik niet voor mezelf gebruiken. Zelfs van het woord ‘vluchteling’ hou ik niet. Dat is niet hoe ik het ervaren heb. Wanneer ben je vluchteling? Als je niets hebt, denk ik. Als je niets hebt. Sommige mensen houden er gewoon niet van als je hen vluchteling noemt. Dan ben je iemand die onder de bomen heeft moeten slapen toen je hier kwam, zoiets. Het is kleinerend. Ik hou er niet van. ‘Nieuwkomer’ vind ik een mooi woord.”

Historicus Jan Bleyen luisterde naar de ervaringen van Manso, zijn vroegere leerling Nederlands: hoe hij als jongen vertrok uit Sierra Leone, een man werd en al tien jaar in België woont, zonder papieren. In slimme, openhartige en soms ook grappige fragmenten uit zijn dagelijks bestaan vertelt Manso over vroeger, nu en later – een levensloop die Charlotte Peys vat in aangrijpende tekeningen.

In dit stukje tekst spreekt Manso over de verschillen bij het gebruik van de woorden vluchteling, illegaal en nieuwkomer.

- Welk(e) woord(en) wordt als verzachtend gezien? Waarom?
- Welk(e) woord(en) wordt als kwetsend gezien? Waarom?
- Begrijp je waarom Manso de voorkeur geeft aan het woord ‘nieuwkomer’?

Eufemisme en dysfemisme

Een eufemisme is een verzachtende of een verhullende uitdrukking. Soms is het nodig om in bepaalde situaties de zaken mooier te maken dan ze feitelijk zijn. Je gebruikt EUFEMISMEN om iets te verbloemen of te verzachten. Kies uit de onderstaande lijst het gepaste eufemisme.

Tussen twee banen, aan de aarde toevertrouwen, transpireren, gastarbeider,

begraven	
allochtoon	
werkloos	
zweten	

Een dysfemisme is het tegengestelde van een eufemisme. Door een dysfemisme te gebruiken wil je bewust mensen choqueren of beledigen door jezelf op deze manier uit te drukken. Soms vind je het nodig om in bepaalde situaties de zaken harder te verwoorden dan ze feitelijk zijn, want met subtiliteiten hoef je bij die persoon niet aan te komen, want je wil je boosheid uitdrukken.

Zowel eufemismen als dysfemismen vertonen een bepaalde gevoelswaarde, maar hebben vaak op hetzelfde betrekking: De eufemist is 'beneveld' terwijl de dysfemist 'straalbezopen' is. Die gevoelswaarde is geen vast gegeven, maar kunnen in de loop van de geschiedenis veranderen op de schaal van beleefdheid. De 'boer' van vijftig jaar geleden is nu 'landbouwer' of zelfs 'agrarisch deskundige' geworden.

Vul de onderstaande opdracht in, kies uit deze lijst:

smeris, die oude bak zuipt olie, moddervet, pillendraaier,

een apotheker	
agent	
dik	
De auto verbruikt veel brandstof	

Kennismaken met het verhaal

Je bent al enigszins een voorbereide lezer.

Schrijf hier je individuele leesverwachting neer in goed geformuleerde zinnen.

Gebruik het schrijfkader.

- Welk soort verhaal verwacht je?
- Welke verhaallijnen zullen in het verhaal opgenomen zijn?
- welke verhaalelementen zouden een rol kunnen spelen in het verhaal?
- Wat denk je van Manso?

Ik verwacht

Misschien

Het zou kunnen dat

Manso

Tekststudie

Het boek bestaat uit een quote uit het boek *Amerikanah* geschreven door Chimamanda Ngozi Adichie, een voorwoord, negen delen telkens gescheiden door een illustratie en een prozaïsch hoofdstuk op het einde. Voor deze opdracht gebruiken we de negen hoofdstukken waarin Manso ons te woord staat.

(deel 1 pg 11 – 21, deel 2 pg 23 – 41 ...)

De leraar geeft je de bladzijden door die jij samen met een klasgenoot moet lezen. Daarna beantwoord je zoveel mogelijk van deze onderstaande vragen op een apart blad. De vragen zijn telkens gelinkt aan de typische verhaalelementen. Overloop de vragen voor je begint met lezen en noteer tijdens het lezen al wat opmerkingen die je daarna kunt gebruiken om je antwoorden op te bouwen.

VERTELSTANDPUNT en de PERSONAGES

- Wie vertelt dit verhaal? Maak op basis van tekstinformatie een zo volledig mogelijke steekkaart van de verteller op.
- Vind je de het hoofdpersonage sympathiek? Waarom (niet)?
- Wat is er gebeurd met Manso? Waarom moest hij vluchten?
- Vind je Manso sympathiek ten opzichte van zijn ouders?
- Hoe weet je dat dit een autobiografisch verhaal is? Motiveer.
- Kun je het optreden van de regering goedkeuren?

TIJD en RUIMTE

- Waarmee begint dit verhaal? (ab ovo of in media res?)
- Hoe verloopt het verhaal dan verder?
- Hoe lang is de verteltijd?
- Hoe lang is de vertelde tijd?
- In welke ruimte speelt het verhaal zich af? Hoe weet je dat? Speelt die ruimte een belangrijke rol in het boek?
- Wat bedoelt Manso met de tijd die snel gaat en toch zo traag.
- In welke ruimte voelt Manso zich goed en in welke ruimte voelt Manso zich niet goed. Motiveer je antwoord.
- Het verhaal van Manso stopt niet bij de laatste bladzijde. Verklaar. Schat in hoe Manso zijn leven nu verder gaat.

THEMATIEK

- a) Welke thema's komen aan bod in dit verhaal?
- b) Er wordt vaak humor gebruikt om bepaalde onderwerpen luchtiger te benaderen. Bij welk fragment moest je gniffelen (op pagina ...) ? Verklaar.
- c) Heeft dit boek je visie op de vluchtelingenproblematiek veranderd, genuanceerd of bevestigd?
- d) Stel dat jij je geboorteland moet ontvluchten en in een totaal andere cultuur terechtkomt; zou je liever zo lang mogelijk in een opvangcentrum blijven of zo snel mogelijk op je eigen benen staan? Motiveer.
- e) In het boek staan negen afbeeldingen. Wat betekenen die beelden volgens jou? Zie je een verandering/ evolutie bij die vogels?

STIJLFIGUREN

- a) Bekijk de cover nog eens opnieuw. Kan je een betekenis geven aan die vogel? Verklaar.
- b) Bekijk de illustratie die bij jouw tekstdeel hoort. Vertel iets over de verandering die de vogel al heeft doorgemaakt?
- c) Metaforen: Manso staat symbool voor de duif. Verklaar.
- d) Blader even door het boek. Zie je een lijn in de verschillende illustraties?
- e) Versterken de beelden het verhaal of scheppen ze verwarring?

Omdat je nu nog niet over alle antwoorden beschikt, bevroeg je jouw klasgenoten, vertel je klassikaal over jouw stuk tekst, gooi je de antwoorden in een padlet... Mogelijkheden genoeg om de informatie te delen.

Uitstap

Aan het begin van deze les schreef je jouw verwachtingen neer over Ooit zal ik iemand zijn. Kloppen jouw voorspellingen met het eigenlijke boek?

Moet je jouw mening over Manso herzien?

Wat kunnen wij nu doen voor nieuwkomers? Hoe zouden wij hen kunnen ondersteunen?

EXTRA:

My life as a refugee

Aan de hand van deze app kunnen jongeren zich verplaatsen in de rol van een vluchteling van hun leeftijd. Hiervoor selecteren ze een personage dat moet vluchten, waarbij ze telkens moeten bepalen welke keuze de vluchteling moet maken. Neemt hij bijvoorbeeld zijn broertje wel of niet mee, sluit hij zich al dan niet aan bij andere vluchtelingen...

De bedoeling is dat jongeren zich beter kunnen inleven in de moeilijke beslissingen die vluchtelingen moeten nemen en op die manier er ook meer begrip voor krijgen.

In de schoenen van een vluchteling

Kom jij als vluchteling veilig in Europa? Doe de test.

<https://vluchtelingen.eo.nl/>

Je kunt niet langer in Syrië blijven, je moet vluchten. Maar waarheen? Europa?
Door middel van dilemma's ontdek je de (on)mogelijke keuzes van een vluchteling.
Je doel: jezelf in veiligheid brengen. Ergens.

Terug naar eigen land

Vluchtelingen | Het Archief voor Onderwijs

<https://onderwijs.hetarchief.be/collecties/02ac0174-7961-49e3-94fe-2973aae49a7a>

